

Var Jesus død etter korsfestelsen?

Moderne medisinsk kunnskap og klinisk erfaring viser at en person kan være tilsynelatende livløs når kroppstemperaturen senkes til omkring 25°C. Resuscitering kan være mulig også ved enda lavere kroppstemperatur. Omstendighetene ved Jesu korsfestelse taler for at han var nedkjølt på korset. Det kan derfor tenkes at Jesus ikke var død, men ble oppfattet som død da han ble tatt ned fra korset og gravlagt.

Senket kroppstemperatur (hypotermi) kan oppstå selv om utetemperaturen ikke er påfallende lav (1). Vind og regn og personens fysiske tilstand kan ha vel så stor betydning som temperaturen alene. En sterkt nedkjølt person kan være helt uten tegn til liv og bli oppfattet som død selv av erfarent medisinsk personell (2). En slik person kan ved moderne behandling, men av og til også spontant, komme til live igjen.

Jerusalem ligger 500 meter over havet. Det kan være temmelig kjølig der om våren. En torsdagsnatt i år 33 var det så kaldt at tjenerne til ypperstepresten måtte gjøre opp bål på gårdsplassen for å holde varmen. Dagen etter, fredagen da Jesus ble korsfestet, var været dårlig. Det var en mørk dag, ifølge både Markus, Lukas og Matteus. Matteus omtaler også et kraftig jordskjelv som førte til at forhenget i tempelet revnet, og at graver åpnet seg og mange døde stod opp og vandret til byen. I antikken hadde man den oppfatning at når en betydningsfull person døde, skulle elementene røre på seg. Alminnelig høflighet tilsa at dette ble nevnt i en gravtale. Av ærbødighet for personen kan nok Matteus ha tatt ekstra godt i.

Mye tyder altså på at været den dagen Jesus ble korsfestet, må å ha vært svært dårlig, og at det var kaldt å henge naken i timevis på et kors oppe på den frie høyden som Golgata den gang var. På grunn av sabbaten ble korsfestelsen av Jesus forholdsvis kortvarig, om lag seks timer, og ved en korsfestelse kan det gå flere døgn før døden inntreffer. At pinen varer lenge, er nettopp poenget ved denne straffemetoden.

De to røverne som ble korsfestet samtidig med Jesus, var tydeligvis fortsatt i live da de ble tatt ned, ettersom soldatene fant det nødvendig å knuse beina deres. En røver må ha vært i bedre fysisk form enn en person som påstår seg være Guds sønn eller en profet. Jesus hadde vært fullstendig utmattet alt før han ble naglet til korset (3). Han hadde sultet, han hadde ikke sovet, han var blitt hardt torturert om morgenen, og han ble tvunget til å bære et tungt kors inntil han segnet om under byrden. Han var det Lathrop (1) kaller et sannsynlig offer for nedkjøling, mer enn det

hans mer robuste lidelsesfeller var. Og merkelig nok, nettopp det kan ha vært hans fordel. «Er han allerede død?» spurte Pontius Pilatus forbauset om Jesus, ifølge Markus. De romerske soldatene mente han alt var død, så han ble spart for slagene med soldatenes blykuler, ifølge Johannes. Det er ikke underlig at romerske soldater i år 33 kunne feilbedømme om en person var levende eller død, for erfarent personell ved et svensk sykehus gjorde denne feilen i 1968 (2).

Soldatene stakk Jesus i siden med et spyd og det kom blod og vann ut, ifølge Johannes. Men døde mennesker blør ikke. Spydet ble stukket på skrå nedenfra. Det er derfor mulig at spydet ikke perforerte abdomen eller thorax, men bare punkterte en større blodblimme i huden, en blodblimme som piskingen kan ha forårsaket (3). Jesus ble overgitt til Josef av Arimatea og antakelig stelt pent med. Han ble smurt med en velluktende salve og fikk et klede av lin på seg og et eget tøyestykke over hodet da han ble lagt i gravhulen i fjellet.

Den tomme graven

Om morgenen tredje dag var graven åpnet, og den var tom. Jesus var borte. Dette er et sentralt punkt i historien om Jesus hos samtlige fire evangelister. Det er tre mulige forklaringer på at graven var tom. Den første er at Jesus var blitt fjernet av sine tilhengere, for historien om palmesøndag tyder på at Jesus hadde mange venner og sympatisører i Jerusalem. Jesu fiender, de skriftlærde og de fleste jøder, mente da de hørte om den tomme graven, at det var dette som hadde skjedd (ifølge Matteus). Den andre forklaringen er at det mirakelet tilhengerne til Jesus hadde ventet på, virkelig hadde skjedd: Jesus stod opp fra de døde tredje dag, slik det tidligere var profetert av Jesaja. En tredje mulighet er at Jesus på helt naturlig vis var kommet til bevissthet igjen, og at han alene eller ved venners hjelp hadde forlatt gravhulen. Dette var det antakelig ingen som den gang kunne forestille seg.

Mye taler for at Jesu oppstandelse var en legemlig oppstandelse, mirakuløs eller naturlig. Likkledet og hodekledet lå igjen i graven og var lagt pent sammen hver for seg (ifølge Johannes). At det kledet Jesus var svøpt i, var tatt av ham, taler imot at han var båret ut som død. En mer rimelig forklaring er at han hadde skiftet til andre klær som hjelperne hadde brakt med seg. Steinen kan ha blitt fjernet av noen som har gått inn for å salve liket eller bare sikre seg det. Om dette, og om Jesus våknet i hulen eller først etter at han var brakt ut, kan vi ikke vite noe sikkert. Mannen fra Arimatea kan ha hatt en del å fortelle, men han var redd for jødene (ifølge Johannes) og ville vel helst være anonym og taus.

Mirakel eller etter naturens lover?

Påståtte underere viser seg oftest å ha naturlige årsaker når de bare blir gransket nøye nok. Det kan også gjelde fortellingen om at Jesus stod opp fra de døde. Det betyr ikke at den som tror på en guddommelig styrelse, behøver å føle seg skuffet. Herrens veier er som kjent uransakelig.

Mange tilfeldigheter kan ha spilt inn i historien om Jesu korsfestelse og oppstandelse, og i tilfeldighetenes spill kan den som ønsker det, se en styrelse og føle tilfredshet ved det. Det er grunn til å anta at oppholdet på korset pga. sabbaten ble for kort til å få en dødelig utgang for Jesus. Det dårlige været kan ha ført til en nedkjøling hos den utmattede Jesus, slik at soldatene oppfattet ham som død og lot være å knuse knoklene hans. Jesus ble ikke begravd dypt i jorden, men hensatt i en hule i berget. Den strenge Pontius Pilatus tillot – kanskje etter en liten bestikkelse, noe romerne ikke pleide å si nei til – at Jesu venner kunne ta seg av ham og stelle ham som formodet død.

Om det som skjedde var mirakuløst eller etter naturens lover, betydde intet for følgerne. Disiplene var skuffet og nedtrykt og hadde nærmest begitt seg på vei tilbake til Galilea, men fikk nå en klippefast overbevisning om at noe guddommelig hadde skjedd. Med fast tro og styrke kunne de dra ut og forkynne hans lære for alt folket. Troen på oppstandelsen som et Guds under ble avgjørende for disiplenes innstilling og derved for kristendommens utbredelse. Uten denne begivenhet ville ikke den kristne kirke oppstått (4). Paulus sier at «har ikke Kristus stått opp, er budskapet vårt gagnløst og troen deres gagnløs. Da står vi som falske vitner om Gud».

Historisk bibelforskning har ført til at flere ser på Jesu oppstandelse som oppstandelse fra en skinnend (5). Standpunktet er kontroversielt. En annen moderne medisinsk tolking av korsfestelsen konkluderte med at Jesus sannsynligvis var død da han ble tatt ned fra korset (3). Jeg har argumentert for at Jesus sannsynligvis var nedkjølt og kanskje ikke død da han ble tatt ned fra korset. Mitt utgangspunkt har utelukkende vært medisinsk, ikke teologisk.

Kjell Ytrehus
Storviksveien 3
6412 Molde

Litteratur

1. Lathrop T. Hypothermia: killer of the unprepared. Portland: Mazamas, 1970.
2. Ansvarsnämnden. Hjärtstillestånd vid hypotermi kräver längre observationstid. Läkartidningen 1971; 68: 11–5.
3. Edwards WD, Gabel WJ, Hosmer FE. On the physical death of Jesus Christ. JAMA 1986; 255: 1455–63.
4. Leivestad R. Hva vet vi om Jesus? Oslo: Forum, 1996.
5. Houm P. Mannen fra Nasaret og Den norske kirke. Oslo: Aschehoug, 1965. ○